

Coğrafya

Detay (ulkeler-arasi-etkilesim-ders-22-459p2.html) ↗ (0)

Ülkeler Arası Etkileşim

Coğrafya beşeri faaliyetleri incelediği için ülkeler arası etkileşim de coğrafyanın önemli bir uğraş alanıdır. Küreselleşen dünyada ülkeler arası etkileşim de günden güne artmaktadır. Her toplumun mensup olduğu coğrafi sınırlar ve kültür bölgeleri vardır. Ülkeler arası etkileşimi de bu bağlamda ele alacağız.

Kültür Bölgelerinin Oluşumu

Bir grup ya da topluma has, onların yaşam tarzı hâline gelen değerler bütününe kültür denir. Kültür, kısaca insanların ortak yaşam tarzı olarak da tanımlanabilir. İnsanların hepsi bir toplumun içinde doğup, büyüyerek o toplumun kültürünü öğrenmişlerdir.

Kültür değişken ve dinamiktir. Her toplum, devraldığı kültürü geliştirerek değiştirebilir. Bir kültürün doğduğu yere o kültürün **kaynak alanı** yani **kültür ocağı** denir. **Kültürel coğrafya**, ülkelerin ve bölgelerin gelenek ve göreneklerini, beslenme, giyim kuşam, müzik, din ve dil gibi özelliklerini inceler. Yeryüzüyle ilişkisi bağlamında toplumsal yaşamın her yönü hatta insanla ilgili olarak beşerî coğrafyanın tüm konuları, bir bakıma kültürel coğrafya konusu olarak kabul edilir.

Kültürü oluşturan unsurlar, maddi (somut) ve manevi (soyut) unsurlar olmak üzere ikiye ayrılır.

Maddi (somut) unsurlar

- Simgeler
- Su özellikleri
- iklim özellikleri
- Coğrafi konum
- Toprak özellikleri
- Doğal ortam özellikleri

Manevi (soyut) unsurlar

- Örf ve adetler
- Ahlak kuralları
- Dünya görüşü
- Hukuk kuralları
- Komşu kültürler
- Dil, din ve inançlar

Kültürün çeşitli özellikleri vardır. Bunlardan başlıcaları şunlardır:

- Toplumsal olması,
- Öğrenilebilir olması,
- Değişebilir olması,
- Aktarılabilir olması,
- Sürekli olması,
- İhtiyaçları giderici olması,
- Tutarlı ve dengeli bir bütünlük teşkil etmesi,
- Bütünleştirici olması,
- Toplumun benimsediği kural ve davranışlardan oluşması vb.dir.

Türk Kültürü

Türk kültürü, Dünya'nın en eski kültürlerinden biridir. Komşu olduğu, Dünya'nın en eski kültürlerini etkilediği gibi onlardan da etkilenmiştir. Kültürümüzün temellerini tarih boyunca yaşadığı tecrübeler ile coğrafi konumu belirlemiştir.

Türk kültürünün ilk ortaya çıktığı bölge Orta Asya'dır. Burası aynı zamanda Türklerin Anayurdu olarak bilinir. Türk kültürünün ortaya çıktığı Orta Asya'nın doğusunda Çin, güneyinde Tibet ve Hint kültürü yer almaktaydı. Değişik nedenlerle Orta Asya'dan göç etmek zorunda kalan Türklerin bir kolu bugün bulunduğumuz Anadolu'ya yerleşmiştir. Anadolu'ya yerleşen Türklerin bu sefer doğusunda İran - Pers kültürü, batısında Avrupa kültürünün kökenini oluşturan Yunan kültürü ve en önemlisi de temelden etkilendiği İslam kültürüyle komşu olmuştur. İşte Türk kültürü, bu kültürleri etkilediği gibi bu kültürlerden de etkilenmiştir. Ancak, varlığını hâlen sağlam bir şekilde sürdürmektedir.

Türkler yaşadıkları yerlerde çeşitli kültürel değerler bırakmışlardır. Türk kültürünün ilk dönemlerinin oluşturulduğu Orta Asya'da bozkır kültürünün temel simgelerinden olan at çok iyi kullanılmıştır. Bu dönemlerdeki halı, kilim ve çadır gibi çeşitli dokuma eşyalarında at figürünün yaygın olarak kullanıldığını görüyoruz. Çünkü bu dönemde göçebe bir hayat yaşayan Türklerde at günlük hayatta çok kullanılmaktadır. Bu döneme ait eserlerde Dünya çapında eserler yoktur. Sadece basit el sanatı örneği olan eşyalar bulunmaktadır.

Türkler yerleşik hayata geçtiklerinde, Dünya ile boy ölçüşebilecek nitelikte mimari eserler ve sanat eserleri meydana getirmişlerdir. Bu döneme ait eserler daha çok kalıcı eserlerdir. Bu eserler arasında; kervansaray, han, hamam, köprü, cami, medrese, imaret, çeşme gibi tarihi eserler yer alır. Türk kültürü, Çin ve Moğolistan gibi Orta ve Doğu Asya ülkelerinden başlayıp, Suriye, Irak, İran gibi ülkelere, Balkanlar'dan Bosna Hersek, Macaristan ve Orta Avrupa'ya kadar çok geniş bir coğrafyada eserler bırakmıştır.

Türkler çok gelişmiş bir devlet sistemine, çağını aşan yönetim biçimlerine, adil hukuk kurallarına ve düzenine sahiptirler. Bugün yeryüzünde milyonlarca insanın konuştuğu bir dil, çok çeşitli alfabe ve yazı tipleri kullanmışlardır. Dünya'nın en disiplinli ve kahraman ordusuna sahip olduğu için ortak bir tarih bilincine ulaşmıştır. Yeryüzünde ilk kumaş kullanan, ilk kâğıt parayı basan, atı ilk olarak evcilleştirerek kullanan Türklerdir. Türkler, farklı kültür ve inançlara sahip, farklı dilleri konuşan birçok milleti aynı bayrak altında ve büyük bir hoşgörü çerçevesinde, sevgi ve saygı sınırları içinde yaşatabilmeleridir.

Türk Kültürünün Genel Özellikleri

Türk Kültürü'nün genel özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Çok köklü ve eski olması
- İlk ortaya çıktığı Orta Asya'da, denizden uzak olmasına bağlı olarak karasallık etkisinin fazla olması
- Hem göçebe hem de yerleşik özellikler taşıması
- İnsan sevgisini ve Dünya barışını esas alması
- Birçok farklı kültürden etkilenmesi ve onları etkilemesi

Türk kültürünü etkileyen faktörler genel olarak şunlardır:

- Yer şekilleri ve toprak özellikleri,
- Bulunduğu coğrafi konum,
- Yoğun olarak yapılan ekonomik faaliyetler (tarım ve hayvancılık gibi),
- Türkler'in kendine has karakter ve özellikleri,
- İklim özellikleri,
- Su ve toprak özellikleri,
- Örf ve adetleri,
- Komşu medeniyetlerin kültürleri, dini inançlar vb.

Küresel Ticaretin Elemanları: Ham Madde, Üretim, Pazar

Sanayi tesislerinde kullanılmak üzere işlenmiş ya da yarı işlenmiş maddelere ham madde denir. Günümüzde ülkeler ve bölgeler arasındaki ticarete ham maddenin önemi fazla olup, üretim ve ekonominin temelini oluşturur. Ham madde kaynakları hayvansal ürünler, maden ürünleri, tarım ürünleri, ormanlar, su ürünleri vb. olabilmektedir. Ayrıca ham madde kaynakları Dünya geneline dengeli bir şekilde de dağılmamıştır.

Üretim sektörü tüm Dünya'da ekonomiler için temel olagelmıştır. Üretim faaliyeti yetiştirme ve imalat olarak ikiye ayrılır. Tarım ve hayvancılık alanında üretme yetiştirme olarak gerçekleştirilir. Sanayi alanında ise daha çok imalat olarak gerçekleşir. Onun için tarımsal alanda ve sanayi alanında üretim bölgeleri farklıdır.

Malların üretim yerlerinden satış yerlerine hareketini sağlayan faaliyetler pazarlama olarak belirtilir. Ham madde, üretim ve tüketim faaliyetleri ticaret içinde yer alır. Dünya geneline bakıldığında, ham madde alanları, üretim alanları ile pazar alanlarının bulunduğu alanlar farklılık göstermektedir. Bu durum, ülke ve bölgeler arasındaki ticaretin önemini artırmaktadır. Bugün sanayi ürünleri alanında çok önemli olan bir bölge farklı üretim bölgelerine sıkı sıkıya bağlıdır. Bir bölgede ortaya çıkan olumsuz bir gelişme ona bağlı olan diğer bölgeleri etkilemektedir.

Ticaret bir malın alınıp, satılması işleridir. Ticaret etki alanına bağlı olarak üçe ayrılır:

Bölgesel Ticaret

Genellikle bir şehir veya yakın çevresini içine alır. Etki alanı dardır.

Ülke İçi Ticaret

Bir ülkenin sınırları içinde olan ticarettir. Daha çok iç ticaret olarak bilinir. Bölgeler, yöreler ve şehirler arasında olabilir. Bölgesel ticaret de aslında bir çeşit iç ticarettir. Ülke içi ticaretin etki alanı bölgesel ticarete göre daha geniştir.

Küresel Ticaret

Ülkeler arasında yapılan ticarettir. Daha çok dış ticaret olarak bilinir. Etki alanı çok geniştir. Ülkelerin birbirleriyle ticaret yapmalarının temel nedeni kendi ülkelerinde üretilmeyen veya çok büyük maliyetler gerektiren malların daha ucuza alınmasıdır. Dünya'da hiçbir ülke kendi ihtiyaçlarını kendisi üretecek kapasiteye sahip değildir. Ülkeler sahip olduğu fazla kaynakları ve ürettikleri malları başka ülkelere satıp ihtiyaçları olan ürünleri de başka ülkelere alırlar. Bu olay sonucunda uluslararası (küresel) ticaret ortaya çıkar.

Dünya'daki Önemli Üretim Alanları ve Bölgeleri

Tarımsal Ham Madde Alanları

Toprak Üretim Alanları: ABD, Rusya, Çin, Hindistan

Orman Ürünleri Üretim Alanları: Kongo Havzası, Amazon Havzası, Kuzey Avrupa, Kuzey Amerika

Balıkçılık Üretim Alanları: Japonya ve çevresi, Peru ve çevresi, Kanada'nın batısı, ABD'nin doğu kıyıları

Hayvancılık Üretim Alanları: Avustralya, Kuzeybatı Avrupa, Orta ve Güney Afrika

Sanayi Üretim Alanları

Kuzey Amerika, Batı Avrupa, Japonya, Çin, Güneydoğu Asya, Rusya Federasyonu

Madenler ve Enerji Kaynakları Üretim Alanları

Kuzey Amerika, Orta Asya, Büyük Sahra, Kongo Havzası, Güney Amerika'nın orta kesimi, Orta Avustralya (çöl bölgesi), Avrasya Bölgesi (Orta ve Kuzey Avrupa ile Rusya'nın kuzeyi), Orta Doğu

Hizmet Üretim Alanları (Bankacılık, Sigortacılık, Ulaştırma, Aracılık Hizmetleri)

Avrupa, ABD, Japonya, Güneydoğu Asya

Pazar Alanları

Avrupa, ABD, Japonya, Güneydoğu Asya

Dünya'da ticaretin geliştiği yerler genellikle Kuzey Yarımküre'de yer almaktadır. Kuzey Amerika, Batı Avrupa, Doğu ve Güneydoğu Asya ticaretin yoğun olduğu yerlerin başında gelir. Bu yerler, büyük pazarların olduğu yerlerdir. Aynı zamanda bu bölgelerde üretim ve yatırımlar fazladır.

Ekonomik gelişmelerin meydana getirdiği yeni ortamda üretim ve tüketim alanlarındaki gelişmeler, pazarlama faaliyetlerini daha karmaşık hâle getirmektedir. Rakipler arasında rekabet üstünlüğü oluşturan unsurlar arasında; ürünleri tüketicilerin beklendikleri kalitede pazara ulaştırmak, ürün çeşitlerini ve stoklarını yenileyebilmek, değişen tüketim eğilimlerine daha hızlı cevap verebilmek gösterilebilir. Teknolojideki hızlı gelişim; ürünlerin pazarda uzun süreli yer edinmesini, tüketicilerce benimsenmesini ve başarılı bir satış grafiği için gerekli olan pazarlama ve dağıtım stratejilerinin oluşturulmasını zorlaştırır.

Uluslararası ilişkilerde ticaret ve yatırım ağlarının etkisi gittikçe önem kazanmaktadır. Birçok kurum veya kuruluş kendi ülkesi dışındaki ülkelere yatırım yapmaktadır. Ortak pazarlar, gümrük birlikleri, siyasi ve ekonomik bloklar arasındaki rekabet gün geçtikçe artmaktadır. Ticarete siyasi sınırlar ortadan kalkmaktadır. Bunun yerini serbestleşen ticari ilişkiler almaktadır. Küresel ve bölgesel ölçekte serbest pazar ortamı oluşmakta, bunun sonucunda da serbest ticaret bölgeleri ve yeni pazar arayışları ortaya çıkmaktadır. Teknoloji ve iletişim sistemlerinin gelişmesi ticaretin daha hızlı bir şekilde

yapılmasına olanak sağlamaktadır. Ülkelerde zamanla sermayenin ve ürünün ticari anlamda yerel niteliği ortadan kalkmaktadır. Bu nedenle üretim ve tüketim alanları arasındaki ilişkiler daha karmaşık bir hâl almaktadır. 21. yüzyılda ticaret küresel boyuta taşınmıştır.

Ham maddeler, çeşitlenen imalat kolları ve artan kapasiteye bağlı olarak imalat sanayi tarafından hızla tüketilmektedir. Bu durum, özellikle üretim ve tüketim bölgeleri arasındaki karşılıklı etkileşimi önemli ölçüde artırmaktadır. Büyük miktarda sermaye ve iş gücüne ihtiyaç duyan modern üretim sistemi, ham maddelere olan talebi hızlı ve önemli miktarda artırmaktadır. Bir diğer özellik teknik buluşlar ve bunların ekonomik şekilde değerlendirilmesi sanayide ham maddelere olan talebi artırmaktadır.

Dünya'nın Hızla Gelişen Endüstrisi: Turizm

İnsanların sürekli yaşadıkları yerlerden başka yerlere gezip görmek, dinlenmek, eğlenmek, spor yapmak, tedavi olmak, kutsal yerleri görmek vb. amaçlarla yaptıkları gezilere turizm denir. Turizm faaliyetlerine katılan kişilere de turist denir. Turizm ülkeler arası etkileşim konusunda önemli bir etkiye sahiptir. Turizm, ülke içi ve dışında oluş şekline göre iç turizm ve dış turizm şeklinde ikiye ayrılır.

Turizm gelir ve giderleri, görünmeyen gelir ve giderler arasında olduğu için dış turizmden bir ülkenin kazandığı gelire görünmeyen ihracat denir. Çünkü turist gittiği bir ülkede yeme, içme, geceleme gibi ihtiyaçları için para harcar ve gittiği ülkeye döviz girdisi sağlar. Bu ihracat şekli diğer malların ihracatında olduğu gibi herhangi bir sözleşmeye bağlanmadığından görünmez niteliği taşır.

İnsanları Turizm Faaliyetlerine Yönelten Etkenler

Turizm faaliyetlerinin ortaya çıkmasında sanayileşme ve kentleşmenin etkisi fazladır. Turizm, özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra sanayileşmiş ülkelerde gelir düzeyi yüksek insanlar tarafından yapılmaya başlanmıştır. Sonraki yıllarda turizm bütün ülkelerde görülmeye başlanmıştır. Eğitim seviyesinin artması, ulaşım koşullarının gelişmesi, gelir düzeyinin yükselmesi, Dünya'nın değişik bölgelerinin tanıtımının artması insanları turizme yöneltmiştir.

20. yüzyılda şehir nüfusunun artmasıyla birlikte yeşil alanların azalması, sanayi tesislerinin, ulaşım araçlarının, hava kirliliğinin meydana getirdiği stres, yorgunluk, gürültü gibi olaylar insanların daha sakin ve sessiz bir ortama doğru dinlenme ve tatil yapmalarını kaçınılmaz hâle getirmiştir. İnsanları turizme yönelten birçok faktörden başlıca olanları görelim.

Doğa Güzelliklerini Görme

Yazları sıcak ve bol güneşli olan doğal plajlar, peri bacaları, karstik mağaralar, travertenler, şelaleler, göller, fiyortlar, yaylalar ve ormanlar insanların gezip görmek istediği doğal güzelliklerdir. Doğa güzellikleri bakımından zengin olan ülkeler turizm için birer cazibe merkezleridir.

Tarihi ve kültürel Değerleri Görme ve Tanıma

Eski medeniyetlerin kurulduğu bölgelerde, bu medeniyetlere ait yapıtların, kalıntıların, heykellerin, müzelerin bulunması ve bu eserlerin sergilenmesi insanların ilgisini çekmektedir. Özellikle bu tür turizm faaliyetlerinde Türkiye, Mısır, Yunanistan, İspanya, İtalya, Çin ve Hindistan gibi ülkeler zengin sayılır.

Din (İnanç)

Dünya'da dinler bakımından önemli sayılan çeşitli mabetlerin, dini yapıların bulunduğu alanların ziyaret edilmek istenmesi, insanları turizme yönelten etkenlerden bir başkasıdır. Suudi Arabistan, Hindistan ve İtalya bu tür turizm faaliyetlerinin yoğun yapıldığı ülkelerdendir.

Suudi Arabistan dünyada en çok inanç turizmi çeken ülkeler arasında yer alır.

Aile, Dost ve Akraba Ziyaretleri

İnsanların gerek yurt içindeki, gerekse yurt dışındaki dost ve akrabalarını ziyaret etmek istemeleri insanları turizme yönelten etkenlerin başında gelir. Yurdumuzda özellikle dini bayram ve yaz tatillerinde bu tür seyahatlerde artış görülmektedir.

İş

İnsanların iş amacıyla çeşitli toplantı ve fuarlara katılması turizm faaliyetlerine neden olur. Ekonomik faaliyetlerin yoğunlaşması, iş adamlarının farklı ülkelere yatırımlar yapması ve bu ülkedeki elemanları değişik vesilelerle toplantılara çağırması turizme neden olur.

Dinlenme - Eğlence

Dinlenme amaçlı turizm faaliyetlerinin başında yayla turizmi gelir, insanların gürültüden ve kirlilikten uzak yaylalarda, ormanlık alanlarda ve göl kenarlarındaki dinlenme tesislerinde dinlenme ve eğlenme ihtiyaçlarını gidermeye çalışırlar. Aynı şekilde insanların hızlı akan akarsular üzerinde salcılık sporları yapması, paraşüt atlama vs. etkinlikler insanları dinlenme ve eğlenceye sevk eder. Eğlence anlayışındaki yenilikler ve bu alana yapılan yatırımlar turizm faaliyetlerini hareketlendirmektedir. Ülkeler, kendi kültürlerinin parçası olan sanat etkinliklerini turizm amaçlı olarak kullanmaktadır.

Sağlık

Kaplıca ve ılıcaların çeşitli hastalıkların tedavisinde yararlanması, bu alanda bir turizm faaliyetinin oluşmasına yol açmıştır. Özellikle deri, cilt ve romatizmalı hastalıklar başta olmak üzere çeşitli hastalıkların tedavisinde kaplıca ve ılıcalardan yararlanması, bu tür sektörün ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Kongre ve Toplantılara Katılma

Ülkelere önemli ölçüde döviz girdisi sağlayan, bilimsel ve kültürel alışverişe neden toplantılar kongre turizmini oluşturur. Kongreler, ölü sezon dediğimiz turizm faaliyetlerinin yoğun olmadığı aylarda konaklama tesislerinin doluluk oranının artmasını sağlar. Bu tür organizasyonlar, büyük tanıtım olanaklarını da beraberinde getirir. Çünkü bu tip toplantılar ülkeyi ve toplantıyı Dünya gündemine getirir.

Sportif Aktiviteler

Olimpiyat oyunları, uluslararası spor karşılaşmaları, yarışmalar, turnuvalar, değişik spor organizasyonları, alpinizm (dağ sporları), kanotaj (yelken sporu), kampçılık (kamping) vb. etkinlikler spor turizmini oluşturan ve insanları seyahat etmeye yönelten başlıca spor aktiviteleridir.

Eğitim - Öğretim

İnsanları turizme yönelten etkenlerin başında eğitim ve öğretim faaliyetleri gelir. Bazı ülkeler eğitim ve öğretim dolayısıyla turizmden büyük gelir elde eder. Bu ülkelerin başında ABD ve İngiltere gelir. Ülkemizde de eğitim ve öğretim faaliyetleri İstanbul'da gelişmiştir.

Turizmin Ekonomik Etkileri

Turizm, gelişmekte olan ülkelerin birçoğu için kalkınma ve gelişme seçeneğidir. Turist türleri ve kaynakları, gelirin yeniden dağılımı, talep sürekliliği, gelişme maliyetleri, istihdam, prestij gibi nedenlerle birçok ülke turizmi geliştirmek için yatırımlar yapmaktadır.

Dünya'daki gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için turizm, ekonomik bir lokomotifdir. Turizm endüstrisi Dünya'daki gayrisafi millî hâsılanın % 11 'ini oluşturur. Özellikle İspanya, Portekiz ve Yunanistan gibi ülkeler dış ticaret açıklarını turizm gelirleriyle kapatmaya çalışmaktadır.

Turizmin başlıca ekonomik etkileri şunlardır:

- Ödemeler dengesini olumlu etkiler. Dış ticaret açığının kapatılmasında önemli gelir kaynağıdır.
- İstihdam ve gelir oluşturur.
- Katma değeri çok yüksektir.
- Alt yapı ve üst yapıya olumlu etkiler yapar.
- İnşaat, ulaşım, ticaret, bankacılık, gıda, süs ve hediyelik eşya üretimi, el sanatları gibi sektörler olumlu etkisi vardır.

Turizmin Politik Etkileri

Uluslararası ilişkilerde toplumların birbirini sevmesi ve ilişkilerin gelişmesinde turizmin etkisi fazladır. Komşu ve uzak ulusları görmek, tanımak, yabancı insanlarla konuşmak, onları sevmek büyük ölçüde turizmle mümkün olmaktadır. İnsanlar, turizm ihtiyaçlarını karşılamak için öncelikle sosyal, ekonomik ve politik ilişki içinde oldukları ülkeleri tercih ederler. Uluslararası ilişkilerin gelişmesinde turizmin rolü büyüktür. Turizm sayesinde düzenlenen geleneksel festivaller, fuarlar, organizasyonlar farklı ulusların birbirlerini daha iyi tanımalarına vesile olur. Ulusların kendi dini, tarihi ve kültürel özelliklerini tanıtan geleneksel festivallerin birbirlerini tanıma ve tanıtmadaki etkisi daha fazla olmaktadır.

Turizmin Sosyal ve Kültürel Etkileri

Turistler gittikleri yerleri sosyal açıdan etkilemekte ve aynı zamanda bu yerlerden etkilenmektedir. Turizm insanlar arasındaki kültürel bağları güçlendirmektedir. Farklı kültürler, etnik yapılar, dinler, yaşam tarzları ve diller birbirlerini tanır, böylelikle hoşgörü ortamı oluşur. Zaten birbirleriyle aralarındaki turizm faaliyeti gelişmiş olan iki ülke veya topluluk arasında sosyal ilişkilerin olumsuz olması düşünülemez. Turizm insandan insana, insandan topluma yansıyan sosyal bir olaydır. İnsanlar turizm nedeniyle başka yerlere gitmekte, başka toplumlarla temasa geçmekte ve değişik sosyal ilişkiler kurmaktadır. Dolayısıyla insanların birbirlerini anlamaları daha kolay hâle gelmektedir.

Turizmin Çevresel ve Ekolojik Etkileri

Turizm, doğal ve kültürel çevreyi korumak zorunda olan bir sektördür. Çünkü varlığını devam ettirebilmek için doğal ve kültürel çevreye ihtiyacı vardır. Turizm ve çevre sürekli birbirleriyle etkileşim hâlinindedir. Bir bölgedeki turizmin gelişmesi, çevre değerine önem veren ve o bölgenin taşıma kapasitesini aşmayan nitelikte ve miktarda gerçekleşirse

turizm değerleri varlığını koruyarak gelecek nesillere aktarılabilir. Ancak, taşıma kapasitesinin çok üzerinde turizm faaliyeti olursa doğal çevrede bozulmalar meydana gelebilir.

Turizmin bir bölgede gelişmesinde olumlu çevre koşulları son derece önemlidir. Turistlerin seyahat tercihleri arasında bozulmamış çevre koşulları önemli bir yer tutar. Turizmin kaynağını oluşturan çevrenin sürekli ve dengeli bir şekilde yönetilmesi bu kaynakların tahrip edilmesinin aksine kalitesinin artırılmasını sağlar.

Doğal kaynakların yok edildiği, havanın, suyun ve toprağın kirletildiği sağlıksız bir çevre, çekiciliğini yitirecek ve turizmin böyle bir çevrede gelişmesi mümkün olmayacaktır. Bu durum, buralara gelecek turist sayılarını ilerleyen yıllarda azaltacaktır. Hızlı nüfus artışı, büyüyen endüstrileşme, yenilenmesi mümkün olmayan doğal kaynakların tükenmesi, çevrenin kirlenmesi ve bozulması Dünya'mızın ortak geleceğini tehdit etmektedir.

Son yıllarda turizm sektöründe yaygınlaşan faaliyet kollarından biri de eko - turizmdir. Eko - turizm doğal alanları, çevreyi koruyacak ve yerel halkın yararını gözeterek şekilde yapılan turizm faaliyetidir. Eko - turizmde temel amaç çevreye zarar vermemektir. Bunun için turistik alanlarda kullanılan malzemelerin büyük çoğunluğu doğal ortamdan seçilir.

Ulusal (Millî) Parklar

Turizm sektörünün gelişmesi için önemli bir kaynak olan doğal çevrenin korunması amacıyla çeşitli uygulamalar yapılmaktadır. Bu uygulamalardan biri de ulusal (millî) park uygulamasıdır.

Hızlı nüfus artışının ve bilinçsiz kullanımların bir sonucu olarak birçok bölgede ekosistemlerin dengesi bozulmaktadır. İşte bu tehlikeyi görenler, Birleşmiş Milletlerin bir alt kuruluşu olan UNESCO'nun da desteğiyle Dünya'nın bu tür tehlikeye maruz kalan orijinal bölgelerini korumak için tedbirler almaktadır.

Koruma çalışmaları sadece doğal çevre elemanlarını değil, antik şehir kalıntıları, kaleler, surlar, kiliseler, camiler, köprüler gibi beşerî yapıları da kapsamaktadır. Koruma altına alınan bu bölgelere ulusal (millî) park denir. Günümüzde millî parkların en fazla olduğu yerler ABD ve Afrika'da yer alır.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Ulusal Parklar

ABD, Dünya'da ulusal park uygulamasının ilk başladığı ülkedir. 1864 yılında Yosemite Vadisi bu amaçla kamulaştırılan ilk bölgedir. Ancak, ulusal park kavramının ilk olarak ortaya çıkışı ise 1872 yılında "Yellowstone Ulusal Parkı"nın ABD Kongresi tarafından kabulüyle başlamıştır.

Yellowstone Ulusal Parkı

Dünya'da ilk ve en eski ulusal parktır. ABD'nin kuzey eyaletleri olan, Wyoming, Montana ve Idaho arasında yer alır. Park; gayzerleri, sıcak su kaynakları, çağlayanları, volkanları ve diğer jeotermal kaynakları, boz ayıları, kurtları, bizonları ve Kanada geyikleri ile meşhurdur. Burası Dünya'nın en geniş ve bozulmamış ekosistem bölgelerinden biridir.

Büyük Kanyon Ulusal Parkı

Arizona eyaleti sınırları içinde yer alır. 1919 yılında ulusal park olarak ilan edilmiştir. Colarado Nehri ve çevresini içine alır. Büyük Kanyon, Dünya'da farklı jeolojik oluşumların en güzel örneklerinin görüldüğü nadir alanlardan biridir. Çevredeki kayaların Büyük Kanyon'a verdiği güzellik her yıl milyonlarca turisti buraya çeker.

Afrika Ulusal Parkları

Afrika'daki ulusal parkların en önemli ortak özellikleri çok büyük ve doğal güzelliklere sahip olmalarıdır. Çok geniş alana yayılan savanlardaki yaban yaşamı, ulusal parkların tasarlanma nedenidir. Bu parkların en önemlileri Tanzanya'da yer alır. Serengeti, Selous, Nigorongoro, Klimanjero Dağı, Manyara Gölü bu ulusal parkların başlıcalarıdır.

Serengeti Ulusal Parkı

Tanzanya'nın kuzeyinde yer alır. Parkta iki milyonun üzerinde büyükbaş hayvan savanlarda, koruluklarda ve çevresindeki alanlarda binlerce hayvan türü ile birlikte yaşar. Doğu Afrika'nın en önemli doğal park alanını oluşturur. Serengeti Ulusal Parkı, farklı hayvan topluluklarını barındırması nedeniyle çok sayıda belgesel filmin çekildiği bir alandır.

Serengeti parkından bir kare

Selous Ulusal Parkı

Afrika'daki en büyük timsahların yuvasıdır. Park Tanzanya'da yer alır. Bu parkta yaşayan siyah gergedan, fil ve zürafalar UNESCO tarafından koruma altına alınmıştır.

Afrika ulusal parklarının tehdit altında bulunması turizm faaliyetlerinden değil, yerel nüfusun bölgedeki hayvanları kontrolsüz bir şekilde avlamalarından kaynaklanmaktadır. Bunun nedeni de ulusal ve uluslararası taleplerden kaynaklanan et, fildişi, boynuz ya da deri ihtiyacıdır.

Dünya'nın Yedi Harikası

MÖ 2. yüzyılda yaşamış Sidonlu Antipatros'un sıralamasına göre Antik Çağ'da Dünya'nın görülmeye değer yapıtları "Dünya'nın Yedi Harikası" olarak isimlendirilmiştir. Bu eserler hem boyutları, hem de olağanüstü dekor ve işlemlerinden dolayı önemli eserlerdir. Bu yedi eserden sadece Mısır Piramitleri günümüze kadar kalabilmiştir. Diğerleri yangın, deprem, savaş ve zaman aşımı gibi nedenlerle yok olmuşlardır.

Mısır Piramitleri

MÖ 2500 yılında Keops tarafından yaptırılan piramitler Dünya'nın yedi harikası arasında günümüzde ayakta kalan tek yapıdır. Piramitler, Mısır'ın başkenti Kahire yakınlarındaki Nil Nehri'nin batısında bulunan Giza Yaylası'nda bulunmaktadır. Keops Piramidi'nin yanında biraz daha küçük olan Kefren ve Mikorinos piramitleri yer alır.

Babil'in Asma Bahçeleri

Bugünkü Irak'ın güneyinde, Babil Uygarlığının başkenti olan Babil kentinde ve kraliyet sarayında bulunan bahçelerdir. Bahçeler, sütunlarla desteklenen taraçalar üzerine kurulmuştur. Bu bahçelerin, Fırat Nehri'nden pompalanan sularla yeşillendirildiği belirtilmektedir.

Kral Mozoles'in Mezarı MÖ 350 yılında Bodrum Halikarnas yakınlarında yapılmıştır. Bodrum Kalesi'nin yapımında mezarın taşları kullanılmıştır. Kale duvarları arasında mezara ait mermer taşlar bulunmaktadır. Halikarnas Mozolesi, Kral Mausolos adına karısı ve kız kardeşi Artemisia tarafından Halikarnas'ta yaptırılmıştır. Kolonlarıyla Yunan mimarisini, piramit şeklindeki çatısıyla da Mısır mimarisini birleştiren, oldukça büyük boyutlardaki mezardır. Bu öneminden dolayı kendinden sonra gelen, aynı stildeki tüm yapılara mozole denmiştir.

Artemis Tapınağı

Efes'te bulunan tapınağın temelleri MÖ 7. yüzyıla dayanmaktadır. O dönemde pazar yeri ve dini müessese olarak kullanılıyordu. Tapınak tamamen mermerden inşa edilmiştir. Tapınaktan geriye bugün sadece bir iki mermer parçası kalmıştır.

Artemis Tapınağı

Rodos Heykeli

MÖ 282 yılında bronzdan yapılan heykel, Rodoslular için beraberliğin simgesi olmuştur. Kalıntıları günümüze kadar ulaşamamıştır. M.Ö. 223 yılında bir depremde devrilmiştir. Bugünkü New York limanındaki Özgürlük Anıtı Rodos Heykeli'ni andırmaktadır.

Zeus Heykeli

MÖ 450 yıllarında olimpiyat oyunlarının simgesi olmak üzere Yunanistan'daki Olimpos'ta yapılmıştır. Tahta iskelet üzerine altın ve fildişi metal parçaların yerleştirilmesiyle yapılmıştır. Günümüzde birkaç kalıntısı bulunmaktadır.

İskenderiye Feneri

İskenderiye Feneri, MÖ 3. yüzyılda Mısır'da İskenderiye Limanı'nın karşısındaki Faros Adası üzerine yapılmıştır. Antik Çağ'ın en ünlü deniz feneridir. Bu fener daha sonra yapılan tüm fenerlere örnek teşkil etmiştir. Beyaz mermerden yapılan Fener, 120-130 metre boyundaydı. Fener, depremlerle yıkılarak kullanılmaz hâle gelmiştir.

Dünyanın Doğal Kültür Mirasları

Dünya üzerindeki bazı alan ve yapılar Birleşmiş Milletlere bağlı UNESCO tarafından koruma altına alınmıştır. UNESCO'nun 1972 yılındaki genel konferansında hazırlanan 38 maddelik Dünya Doğal ve Kültürel Mirası Koruma Konvansiyonu'nu imzalayan 175'ten fazla ülkenin korumayı garanti ettikleri aday anıt ve sit arasından Dünya mirası ölçütlerine uygun bulunanlar listede yer alır. Konvansiyonu imzalayan ülkeler tarafından seçilen 21 ülke temsilcisinin oluşturduğu Dünya Mirası Komitesi aday gösterilen değerler arasından seçim yapar ve listeyi oluşturur.

Koruma altına alınan Dünya kültür ve doğal miraslarından birkaçı şunlardır: ABD Ulusal Parkı, Meksika Ulusal Parkı, İspanya Altamira Mağarası, Nijerya Kültür Parkı, Adıyaman Nemrut Dağı, Hindistan Chhatrapati Terminali, Japonya Kushiro Nehri, Çin Şeddi, Bosna